

DONOSTIAKO ARKITEKTURA ESOLAKO IKASLEAK EHUN ERAIKIN IKERTZEN ARI DIRA

Baserrien arkitektura sakonki aztertzeke ikerketa bat hasi dute

■ Azterketa European

aitzindaria da, ez baita inoiz egin mota horretako etxebizitzaren inguruan

■ Alberto Santana UNEDeko

irakasle eta euskal baserriaren historian aditua da gidaria

■ Besteak beste, ikasleentzat

prestakuntza areagotzea eta datu basea sortzea dira ikerketaren xedek

Garbiñe Olaizola / Donostia

EUSKAL HERRIAN barrena hedaturik dauden baserrien arkitektura ezezaguna bezain aberatsa da. Guztia egiaztatzeke Donostiako Arkitektura Eskolako irakasle eta ikasleak orain arte inoiz egin ez den ikerketa sakona egiten ari dira.

Euskal Herriko ehun base- rri inguru aztertzen ari dira Donostiako Arkitektura Eskolako irakasleak eta irakasleak, arkitektura alorrean inoiz egin ez den ikerketa sakona, hain zuzen. Alberto Santana da ikerketaren gidaria, UNEDeko irakasle eta euskal baserriaren historian aditua bera; eta haren ondoren Jose Luis Loinaz, Alberto Zulueta, Juan Angel Larrañaga eta Javier Zernikaze- laia, Donostiako Arkitektura Eskolako irakasleak ari dira lanean.

Azterketa aitzindaria da European, ez baita inoiz mota honetako etxebizitzaren ikerketarik egin. Egin dira, hala ere, baserrien bestelako azterketak, baina folklorea- ren eta etnografiaren ikus- puntutik gehienbat. Orain- goan, ordea, Alberto Santana historialariak egindako iker- lanaren osagarri bezala, ana- lisi zientifikoa egin nahi dute.

Santanak hamar urtetan baserriari buruz egindako lanetan oinarritu dira, eta une honetan laugarren mai- lako ehun bat ikasle, talde- tan banaturik, baserrietan datuak jasotzen ari dira. Aurretik ikerketako kideek ikastaroak egin dituzte. Datuak jaso ahala bakoitzak fitxak eta planoak egingo ditu. Dokumentazio grafikoa ere erantsiko zaio proiektua- ri.

Euskal Gobernuaren diru- laguntza jaso duen ikerketa honek, eta xedea da ikasle- entzat prestakuntza areago- tzea eta datu basea sortzea, besteak beste. «Bi erabilpen nabarmen izango dituzte jasotako datuek. Batetik,

ENRIQUE TRUCHUELO

Ezkio-Itsasoko Igartubeiti baserriaren arkitektura ere ikertuko dute.

ikasteko dokumentu erabil- garria izango da, eta beste- tik, herrietan eskuratu ahal izango dute», adierazi du Alberto Santanak. Etorkizu- nari begira, baliteke liburu bat argitaratzea edota era- kusketa bat antolatzea ere.

Zehazki, Euskal Herriaren eremu atlantikoa biltzen du, Zuberoan ez baitago baserri- rik; «herrialde horretan Piri- neoko kutsua duten etxe motak daude», argitu du.

Etxebizitza mota nagusia

Modu horretan, bailara guz- tietako baserriak bisitatzen ari dira leku bakoitzeko mota eta ezaugarriak jasotzeko; izan ere, erabilpen aldetik baserri guztiak ez dira berdi- nak. «Besteak beste, Bizkaian mendiarekin lotzen dira, Goierrikoak sagardoarekin eta Deba Goienekoak harro- biekin», esan du arkitektoak adibide gisa. Badituzte, hala- ber, aldaera historikoak.

Santanak azpimarratu duenez, baserria Euskal Herriko etxe mota nagusia da, baina baditu bere aldae- rak. «Euskal Herria atlanti- koa identifikatzen du. Euskal

etxebizitzaren familia handia dela esan genezake, baina ez bakar- ra», gaineratu du.

Azken bost mendeetan baserria izan da euskaldu- nen bizileku, eta lan ugari egiteko erabili izan da. «Etxe- bizitzaz gain, biltegia, ukui- lua eta lantegia ere biltzen zituen bere barnean base- rriak, eta, horregatik, desber- dina da Europako beste etxee aldean», argitu du ikerketa- ren buruak.

Halaber, Santanaren ustez, herriko arkitekturaren mui-

na da; izan ere, 42.000 base- rri daude, eta beste eraikin mota batzuk askoz gutxiago daude: hiru mila eliz eta bos- tehun dorretxe, adibidez. Gainera, baserrien %90ek ehun urte baino gehiago dituzte. Altxor preziatuak badira ere, jabeek, arrazoi ugari direla medio, ez dituzte behar bezala zaindu.

Ikerlariak datuen bilketa urtea amaitu baino lehen bukatzea espero dute, eta ondoren informatizazio pro- zesuari ekingo diote.

Euskal Herriko

«haranetako erregea»

■ ALBERTO SANTANA arkitektoak esan du base- rria Euskal Herriko «haranetako erregea» dela. Duela 500 urte sor- tu ziren lehenengoak, aurretik ez baitzegoen mota horretako eraikinik. Beraz, baserriek lau- rehun urteko iraupena dute. Indarrarekin sortu ziren, eta arkitektura mota heldua eta kalitate handikoa dela esan daite- ke, Europa osoan ezagu- tzen ez zena, alegia.

Ikerketaren lehenengo atalean jasotako datuek argitzen dutenez, ez da bere kasa sortutako erai- kina, ondo ikasitakoa bai- zik, hau da, herriko profe- sionalek egina izaten zen, teknika aurreratuak jar- tzen zituztenak, hain zuzen ere.

Azken mendetik hona ez da baserriak eraiki, an- tzeko eraikinak bai, baina baserriak ez. «Mende ho- netan baserriak berregin dira edota granja indus- trialak eraiki dira, hau da, neo-baserriak egin dira», azaldu du Santanak.

Bitxikeria modura, esan daiteke baserriak, inon ezagutzen ez den modura, bakoitzak bere izena duela, eta horrek ikerketa erraztu egin du, baserriaren biografia jarraitzea uzten baitu.

Hala ere, oso azkar gal- tzen ari den «altxorra» da. Ideia bat egiteko, Gipuz- koan urtean hamar base- rri galtzen dira arrazoi naturalengatik. Beste kasu batzuetan, obrak direla- eta pixkanaka deuseztatzen dira. Santa- nak baserriak hirietako etxebizitzak baino etorki- zun handiago duela uste du, «baina bere izaera propioarekin tratatu behar da».